

בס"ד. שיחת שבת פרשת ראה, א' דראש חודש אלול, ה'תשכ"ה.

בלתי מוגה

1 א. בהתחלת הפרשה, מעתיק רש"י את התיבות "ראה אנכי נותן, ברכה וקללה", ומפרש: "האמורות
2 בהר גריזים ובהר עיבל".

3 כלומר: כיון שבפסוק נאמר רק "ברכה וקללה", מבלי לפרט אותם, לכן מפרש רש"י שהכוונה היא
4 ל"ברכה וקללה" "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל" (כמו שכתוב בהמשך הפרשה¹ "והיה כי יביאך ה'
5 אלקיך אל הארץ גו' ונתתה את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל").

6 ועל-פי-זה יובן גם מדוע לא נאמר כאן "את הברכה ואת הקללה" (כמו בפסוק "ונתתה את הברכה
7 גו' ואת הקללה גו'") - כיון שלא מדובר אודות "ברכה וקללה" שכבר נזכרו בכתוב (שעליהם שייך לומר
8 "הברכה" ו"הקללה", בה"א הידיעה), כי-אם אודות ברכה וקללה שעתידות להיות "אמורות בהר גריזים
9 ובהר עיבל".

10 ב. אך צריך להבין:

11 מהו הכרחו של רש"י ש"ברכה וקללה" הם "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל" - הרי אפשר לפרש
12 בפשטות הכתובים שהכוונה ל"ברכה וקללה" שכבר נאמרו כמה פעמים לפני זה, שכאשר בני-ישראל
13 יקיימו את המצוות, אזי ייטב להם, ואם לאו כו' [כמו בפרשת בחוקותי²: "אם בחוקותי תלכו וגו' ונתתי
14 גשמיכם בעתם גו'", וכל הברכות המנויות בפרשה, וכן להיפך, "ואם לא תשמעו לי וגו'", וכיוצא בזה³],
15 וכפי שממשיך הכתוב כאן⁴: "את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם גו' והקללה אם לא
16 תשמעו"; ולאחר-יזה מוסיף הכתוב ענין חדש: "והיה כי יביאך וגו'" - בנוגע לברכה וקללה בהר גריזים
17 והר עיבל?

18 ואין לומר שהכרחו של רש"י לפרש "ברכה וקללה האמורות בהר גריזים והר עיבל" היא ממה שכתוב
19 "ונתתה את הברכה על הר גריזים וגו'", "הברכה" בה"א הידיעה, שכבר נזכרה בהתחלת הפרשה - שהרי
20 רש"י מפרש "ונתתה את הברכה", "כתרגומו, ית מברכיא, את המברכים", ואם כן, לא קאי על "ברכה
21 וקללה" שבהתחלת הפרשה.

22 ג. ויובן בהקדים שאלה נוספת בפירוש רש"י - מדוע מעתיק מהכתוב גם את התיבות "ראה אנכי
23 נותן", בה בשעה שמפרש רק התיבות "ברכה וקללה"?

24 ואין לומר שכוונת רש"י אינה אלא לציין מקום התחלת הסדרה - כמדובר כמה פעמים⁵ שמזה שבכמה
25 וכמה פרשיות לא כתב רש"י שם הסדרה בתחילתה, מוכת, דלא נחית לציין מקום התחלת הסדרות
26 בפירושו על התורה (ומה גם שרש"י אינו מסתפק בתיבות "ראה אנכי", אלא מוסיף גם תיבת "נותן",
27 שבודאי אין צורך בה כדי לציין את התחלת הפרשה).

28 ומסתבר לומר, שרש"י מעתיק את התיבות "ראה אנכי נותן", כיון שזהו ההכרח לפירושו ש"ברכה
29 וקללה" הן "האמורות בהר גריזים ובהר עיבל", כדלקמן.

30 ד. והביאור בזה:

31 משמעות לשון הכתוב שמשה רבינו פונה לבני-ישראל ואומר להם: "ראה אנכי נותן", הוא, שעומד
32 לומר להם דבר חידוש (שלכן יש צורך להקדים ולומר: "הערט זיך איין קינדערלאך"...). ולכאורה אינו
33 מובן: מהו החידוש בענין של "ברכה וקללה", "את הברכה אשר תשמעו גו' והקללה אם לא תשמעו
34 גו'" - הרי בני ישראל שמעו זאת כבר לפני ל"ח שנה, ומה מחדש להם משה עתה באמרו "ראה אנכי
35 נותן"?

(4) פרשתנו שם, כד"כח.

(5) ראה תורת מנחם המ"ב ע' 182. וש"נ.

(1) יא, כט.

(2) כו, ג ואילך.

(3) ראה - לדוגמא - עקב יא, יג ואילך.